

Finansdepartementet

2 september 2024

FACKFÖRBUNDET STS YTTRANDE ÖVER STATSKONTORETS RAPPORT KONCENTRATION AV VISS LÄNSSTYRELSEVERKSAMHET

Dnr: Fi2023/02517

Fackförbundet ST är det största fackförbundet i staten och vi har omfattande erfarenheter av verksamhetsförändringar i statliga verksamheter. Genom våra 1800 medlemmar vid landets länsstyrelser har vi dessutom ingående kunskap om just dessa verksamheter.

Vår bedömning är att Statskontoret har omhändertagit regeringens uppdrag, att utreda vilka ytterligare verksamheter hos länsstyrelserna som kan koncentreras till samma sex länsstyrelser, på ett gediget vis. Statskontoret pekar ut ett antal verksamheter som vore lämpliga för ändamålet och redogör utförligt för såväl fördelar som nackdelar med förslagen. Den sammantagna bedömningen är att konsekvenserna vore små, då de förändringar som föreslås skulle vara av marginell karaktär för verksamheterna.

Med bakgrund mot detta har Fackförbundet ST inte några invändningar mot de förslag som lämnas i rapportens fjärde kapitel. Vi vill däremot särskilt kommentera några av de konsekvenser som Statskontoret redogör för, då det är det viktigt att de omhändertas i det fall att regeringen går vidare med förslagen.

Koncentrationen kan påverka krisberedskap och valadministration

Koncentration av verksamheter hos ett fåtal länsstyrelser skulle leda till en ökad bemanning hos dessa länsstyrelser och följaktligen till en minskad bemanning hos vissa resterande länsstyrelser. Det försämrar förutsättningarna för de länsstyrelser vars bemanning minskar att utföra tillfälliga och oplanerade uppdrag, eller uppdrag som varierar över tid. Det kan exempelvis handla om utförandet av den sortens uppdrag som tilldelades länsstyrelserna under pandemin. Det handlar också om länsstyrelsernas uppgifter på krisberedskapsområdet och inom civilförsvaret. Av betydelse i sammanhanget är också uppdraget vad gäller valadministration, som är periodiskt återkommande.

Statskontoret identifierar dessa konsekvenser i sin rapport (avsnitt 4.4.8), men bedömer effekterna som försumbara då förändringarna som rådande förslag skulle medföra är av ringa karaktär. Även om dessa konsekvenser inte är så pass stora att de utgör ett hinder för förslagets genomförande behöver de tas hänsyn till.

Konsekvenserna för de länsstyrelser vars personalstyrka minskar behöver analyseras närmare. Om förändringen visar sig försämra förmågan att exempelvis upprätthålla en krisberedskapsorganisation eller att bygga upp en kvalitativ valadministration måste länsstyrelserna få budgettillskott i syfte att motverka effekten.

Det här behöver också tas hänsyn till vid framtida diskussioner om länsstyrelsernas verksamhet. Risken är annars att fortsatt koncentration leder till att verksamheternas förmåga att utföra samtliga sina uppgifter urholkas undan för undan. Det vore förödande givet den viktiga regionala roll länsstyrelserna har i det svenska valsystemet, i krisberedskapssystemet och i den nya strukturen för det civila försvaret.

Uppföljning av reformen är nödvändig

Förfarandet att koncentrera verksamheter hos ett färre antal länsstyrelser behöver också följas upp i ett vidare perspektiv. Som framgår av rapporten finns det potentiella fördelar, såsom en ökad effektivitet och rättssäkerhet, med att ett färre antal länsstyrelser utför vissa uppgifter. Huruvida dessa realiserats behöver givetvis analyseras. Det är därför anmärkningsvärt att, som Statskontoret nämner, den koncentration av verksamheter som gjordes så långt tillbaka som 2012 inte har följts upp. Det är olyckligt, då en utvärdering hade bidragit till att detta förslag liksom eventuella framtida reformer hade varit bättre underbyggda.

Fackförbundet ST delar därför Statskontorets bedömning att förslagen, i det fall att de blir verklighet, ska utvärderas inom de närmsta åren.

Tidsplanen behöver ses över

Statskontoret betonar att länsstyrelserna behöver ges tid att förbereda och genomföra förändringarna. Särskilt de länsstyrelser som behöver utöka eller minska personalstyrkan behöver förutsättningar att hantera detta på tillbörligt vis.

Fackförbundet STs bedömning är att tidsplanen gällande förslagen i kapitel 4, som ursprungligen skulle genomföras 1 januari 2025, behöver revideras. Givet att det vid remissrundans avslutande endast är tre månader kvar till detta datum synes det inte realistiskt att förändringarna kan genomföras på ett ordnat vis till dess. Om inte länsstyrelserna ges tillräcklig tid att genomföra förändringarna riskerar det få såväl verksamhetsmässiga, arbetsrättsliga som arbetsmiljömässiga konsekvenser.

Björn Hallberg

Utredare, Fackförbundet ST

Britta Lejon

Förbundsordförande, Fackförbundet ST